

KENNISWERKPLAATS
JEUGD FRIESLAND

Pizza 'meet-up' met jongeren bij Jimmy's Leeuwarden Samen met jongeren beslissen over passende hulp: Wat gaat goed en wat kan beter?

De [Kenniswerkplaats Jeugd Friesland](#) werkt samen met jongeren en ouders, partijen vanuit praktijk, beleid, onderwijs en onderzoek aan de verbetering van de jeugdhulpverlening. Op 28 oktober 2021 was de Kenniswerkplaats in gesprek met een groep jongeren bij Jimmy's in Leeuwarden om te horen wat voor hen belangrijk is als het gaat om samen beslissen over passende hulp. Aan de hand van persoonlijke ervaringen van jongeren werd besproken wat hierin al goed gaat, wanneer voelen jongeren zich gehoord en serieus genomen en wat hierin nog beter kan.

WAT HEBBEN JONGEREN NODIG OM ZICH GEHOORD TE VOELLEN?

Hulpverleners die:

- ❖ Laten zien dat ze geraakt worden door verhaal van de jongere;
- ❖ Jongeren echt zien;
- ❖ Een gelijkwaardige relatie aangaan met jongere;
- ❖ De krachten en mogelijkheden van jongere zien en benoemen en daarmee jongere hoop geven;
- ❖ Samen met jongere kijken naar wat de jongere (verder) kan helpen;
- ❖ Jongeren ruimte bieden om te ontdekken wat hen echt helpt;
- ❖ Aangeven welke mogelijkheden er zijn voor hulp en daardoor onzekerheid van de jongere verminderen;
- ❖ Duidelijke uitleg geven over de hulp/behandeling;
- ❖ Betrokken zijn op de jongere, bijvoorbeeld als ouders er niet voor jongere kunnen zijn;
- ❖ Ruimte geven aan jongere om zijn/haar grenzen aan te geven en deze grenzen ook respecteert;
- ❖ Jongere zeggenschap geven over of zijn/haar ouders wel/niet worden betrokken bij de behandeling;
- ❖ Jongere ruimte geven om mee te beslissen over medicatie;
- ❖ Therapie geven die aansluit bij wensen en behoeften van de jongere ("*therapie die echt bij mij past*");
- ❖ Jongere na afloop van behandeling ruimte bieden om contact te houden en te laten weten hoe het met jongere gaat;
- ❖ Bereikbaar zijn ("*die je altijd mag appen*");
- ❖ Betrouwbaar zijn;
- ❖ Ervaringsdeskundigheid en buddy's inzetten;
- ❖ Steeds opnieuw bereid zijn om andere mensen te helpen met alle emoties en moeilijke verhalen die daarbij horen en uit overtuiging hebben gekozen om dit vak uit te oefenen.

WAAR HEBBEN JONGEREN LAST VAN IN DE JEUGDHULPVERLENING?

Hulpverleners die:

- Hulpvragen van jongeren niet serieus nemen en er overheen praten alsof het niet belangrijk is / Jongeren het gevoel geven dat hun hulpvraag niet de moeite waard is, terwijl jongeren het al moeilijk vinden om hulp te vragen;
- Te weinig oog en aandacht voor het verhaal van jongere hebben, waardoor jongeren soms onjuiste diagnoses krijgen, gebaseerd op gedrag, zonder te kijken naar achterliggende verklaringen voor gedrag / te snelle conclusies trekken;
- Hulp bieden gericht op symptomen, bijvoorbeeld medicatie, niet op onderliggende problemen, zoals trauma (“hulp lijkt op pleister plakken op gebroken been”);
- Niet samen met jongere kijken naar onderliggende redenen voor gedrag en gevoelens en wat jongere nodig heeft om aan onderliggende problemen te werken;
- Wel (verplichte) medicatie voorschrijven, maar geen informatie geven wat dit betekent voor jongere;
- Problematiek van jongere onderschatten en wegwimpelen en proberen om de door jongere gevoelde crisis te bagatelliseren, ervan uitgaan dat jongere het zelf wel redt, totdat er weer reguliere hulp beschikbaar is (tijdens kantooruren);
- Tips geven aan jongere in crisissituaties, die niet aansluiten bij de realiteit van de jongere;
- Te veel werken volgens en te weinig (durven) afwijken van standaard protocollen (“stappen volgens het boekje”);
- Plan maken voor jongere i.p.v. met jongere;
- Jongeren vertellen dat ze uitbehandeld zijn / geen hoop en toekomstperspectief bieden;
- Afspraken niet nakomen of niet reageren/niet bereikbaar zijn;
- Geen empathie hebben;
- Handelingsverlegen zijn, waardoor jongeren doorgeschoven worden of helemaal geen hulp meer krijgen of die jongeren ongewenst uit (laten) schrijven bij de hulpaanbieder;
- Gebrekkig samenwerken en gebrekkige communicatie tussen verschillende hulpverleners;
- Gebrekkige overdracht tussen hulpverleners;
- Depressieve/suïcidale jongeren opsluiten, terwijl dat niet werkt;
- Geen risico durven te nemen (“hun vingers er niet aan willen branden”);
- Jongeren het gevoel geven dat ze tegen de hulpverlener vechten i.p.v. samen met de hulpverlener tegen hun probleem vechten;
- Jongeren in een hokje stoppen, vanuit de theorie naar een diagnose kijken en niet naar wat dit voor de betreffende jongere betekent en hoe deze hiermee om kan gaan;
- Geen alternatieve behandelopties bieden en ook niet helpen om passende hulp te zoeken;
- Te weinig oog hebben voor de kwetsbaarheid van jongeren en te veel zelfredzaamheid van jongeren vragen;
- Niet doorvragen en jongere snel loslaten, waardoor de echte problemen niet worden aangepakt, vaak ook omdat jongere zelf wegloopt voor probleem of zich schaamt voor problematiek en mensen wegduwt;
- Geen tijd nemen om jongere te leren kennen en vertrouwensband op te bouwen;
- Geen ruimte aan jongeren bieden om te vragen om andere hulpverlener als er geen klik is met betreffende hulpverlener en als jongere dit wel vraagt, dit snel persoonlijk opvatten;
- Eigen problematiek op jongere projecteren;
- Een passieve houding hebben;
- Betrekken van wijkteam gemeente, zonder overleg en toestemming van jongere.

WAAROM DOET EEN JONGERE WAT HIJ / ZIJ DOET?

Wat kunnen onderliggende redenen zijn voor zichtbaar gedrag van jongeren?

- ❖ Er is weinig ruimte voor levensvragen en zingeving in de jeugdhulp. Sommige jongeren ervaren een identiteitscrisis en weten niet wie ze zijn en hoe ze hiermee om kunnen gaan. Als jongeren hierbij om hulp vragen, is hier geen ruimte voor. Hierdoor gaan jongeren zelf op zoek en gaan experimenteren;
- ❖ Onzekerheid over eigen identiteit kan leiden tot risicovol gedrag, maar dit wordt vaak niet onderkend;
- ❖ Twijfel over echtheid eigen emoties en wens om emoties te voelen, kan leiden tot risicovol middelengebruik en risicovol seksueel gedrag;
- ❖ Jongeren zoeken soms grenzen op om zich anders te kunnen voelen en om gehoord te worden.

SYSTEEMPROBLEMEN

- ❖ Nog steeds is geen integrale hulp mogelijk, waardoor jongeren met combinatie van problemen (bijvoorbeeld GGZ en verslaving) niet geholpen (kunnen) worden.
Voorbeeld: jongeren kunnen in de GGZ niet behandeld worden als ze blowen, en bij VNN niet als ze een psychische diagnose hebben;
- ❖ Slechte of beperkte bereikbaarheid van crisisdienst.
Voorbeeld: jongeren met verward of suïcidaal gedrag komen in politieel terecht en moeten lang (soms een hele nacht) wachten op hulp, omdat crisisdienst niet beschikbaar is;
- ❖ Groot verloop van hulpverleners en steeds opnieuw je verhaal moeten vertellen;
- ❖ Lange wachtlijsten, waardoor jongere maanden moet wachten op hulp, zonder overbruggingshulp, waardoor problemen zich opstapelen;
- ❖ Jongeren van 18 jaar worden losgelaten zonder adequate (vervolg)ondersteuning;
- ❖ Gebrek aan passende woon- en behandelplekken;
- ❖ Gebrek aan ruimte voor maatwerk en passende hulp;
- ❖ Jongeren voelen zich soms al op jonge leeftijd afgeschreven door systeem. Er is onvoldoende tijd om naar de 'onderkant van de ijsberg' te kijken;
- ❖ Stress over herindicatie door gemeente is een uitlokkende factor voor problematiek van jongeren. Jongeren moeten steeds opnieuw (ieder jaar) bewijzen dat zij nog steeds problemen/beperkingen ervaren, anders stopt de hulp;
- ❖ Besluit over toekenning hulp door gemeentelijke professionals (zoals casemanager), die de jongere niet kennen en daardoor geen beeld hebben van problematiek, zorgen, vragen, klachten, e.d., maar ook geen zicht hebben op de consequenties van een besluit voor de jongere en zijn/haar omgeving;
- ❖ Jongere/kind wordt vaak als het probleem gezien, waarbij (fouten van) ouders niet worden meegenomen in de analyse van wat nodig is;
- ❖ Problematiek moet aangedikt worden om in aanmerking te komen voor (voldoende) hulp;
- ❖ Jongeren voelen zich niet serieus genomen door gemeente. Jongeren worden van kastje naar de muur gestuurd. Het is bijna onmogelijk om als jongere zelf hulp te regelen, dit moet altijd via het wijkteam. Anders is de kans aanzienlijk dat de hulp niet wordt toegewezen. Je hebt een professional nodig om hulp te vragen, anders lukt het niet.

WAAR LIGGEN DE VERBETERKANSEN?

- ❖ Maak tijd voor het verhaal van jongere en om de jongere te leren kennen;
- ❖ Vraag jongere of er een klik is en “Is deze hulp / ben ik wat jij nodig hebt?” en sta open voor een eerlijk antwoord. Jongeren voeren veel “nutteloze” gesprekken met hulpverleners, omdat ze niet durven aangeven dat deze hulp niet is wat ze nodig hebben en betreffende hulpverlener niet willen kwetsen;
- ❖ Wees als hulpverlener open en waardeer en respecteer het als een jongere aangeeft liever iemand anders te spreken, vat dit niet persoonlijk op, maar reageer hier positief op;
- ❖ Niet breed vragen ‘*wat heb je nodig?*’ (daar knappen jongeren op af), maar ‘*dit zijn de mogelijkheden, wat past bij jou en wat zou je willen?*’
Jongeren willen weten wat de opties zijn, zodat zij samen met de hulpverlener een keuze kunnen maken. Het is voor hen lastig om precies aan te geven wat ze nodig hebben, ze willen een ‘*oplossing*’ voor hun probleem. Vaak gaat het om een combinatie van problemen en is het voor jongeren lastig om te prioriteren welk probleem het eerst opgelost moet worden;
- ❖ Onderhoudt contact met jongere, zodat mogelijke problemen snel (h)erkent worden;
- ❖ Maak een diagnose persoonlijk: ‘*wat betekent dit voor jou en hoe kun jij hier mee omgaan?*’;
- ❖ Durf het standaard stappenplan los te laten en durf buiten de lijntjes te kleuren;
- ❖ Wees bereid om naast een jongere te staan, ook als er meerdere problemen spelen, en samen te kijken wat nodig is, zonder de jongere door te schuiven naar een andere hulpverlener;
- ❖ Wees allereerst mens en laat jezelf zien als medemens (dit hoeft niet super persoonlijk te zijn, maar kan ook gaan over je eigen dagelijks leven/vrije tijd);
- ❖ Maak mentale gezondheid bespreekbaar op school en met leerkrachten en maak duidelijk welke hulp hiervoor beschikbaar is.

Meer weten?

- ▶ Klik [hier](#) voor de factsheet ‘Waar lopen jongeren tegenaan in de jeugdhulp?’
- ▶ Klik [hier](#) voor de factsheet ‘Wat vinden jongeren belangrijk in de jeugdhulp?’
- ▶ Naast de bijeenkomsten met jongeren zijn ook 29 casus-specifieke dialoogtafels gehouden met jongeren en/of ouders en bij de hulp betrokken professionals, voor meer informatie klik [hier](#).
- ▶ Voor meer informatie over de Kenniswerkplaats Jeugd Friesland, zie onze [website](#).